

Verkennd natuuronderzoek waterbuffers Sittard- Geleen

Oriënterend natuuronderzoek in het kader van
de wet- en regelgeving voor natuur

Sweco Nederland B.V.
Onderwerp
Projectnummer

BP Waterbuffers Sittard-Geleen
51018069

Klant
Versie

Gemeente Sittard-Geleen
D1

Datum
Auteur
Document referentie

02-04-2024
Anne Paulusse
NL24-648800269-77117

Gecontroleerd door

Gijs Meijer

Vrijgegeven door

Pauline Maas

Samenvattende tabellen	4
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Kader van het onderzoek	6
1.3 Ligging en beschrijving plangebied	6
1.4 Voorgenomen activiteiten	7
1.5 Biodiversiteit	11
1.6 Leeswijzer	11
2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden	12
2.1 Toetsingskader	12
2.2 Resultaten	12
2.3 Analyse en toetsing van mogelijke effecten	13
2.4 Conclusie Natura 2000	14
3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming	15
3.1 Toetsingskader	15
3.2 Methode	15
3.3 Resultaten	15
3.3.1 Vogels	15
3.3.2 Planten	19
3.3.3 Vleermuizen	20
3.3.4 Overige zoogdieren	22
3.3.5 Amfibieën en reptielen	23
3.3.6 Vissen	24
3.3.7 Ongewervelden	25
4 Provinciaal natuurbeleid	26
4.1 Toetsingskader	26
4.2 Inventarisatie en effectanalyse	26
4.3 Conclusie	31
5 Conclusies en aanbevelingen	32
5.1 Natura 2000	32
5.2 Soortenbescherming	32
5.3 Provinciaal natuurbeleid	32
6 Biodiversiteit	33
Referenties	34
Bijlage 1 Toetsingskaders wetgeving en beleid	35

Samenvattende tabellen

In onderstaande tabellen is een samenvatting weergegeven van conclusies, voortkomend uit het verkennend natuuronderzoek.

Wet natuurbescherming: gebiedsbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Mitigerende maatregelen*	Nadere procedure
Natura 2000-gebieden	Mogelijke toename (of afname) aan stikstofdepositie in de aanlegfase	AERIUS-berekening		Afhankelijk van de resultaten van de AERIUS-berekening moet een voortoets of passende beoordeling worden geschreven en/of een Wnb-vergunning worden verkregen.

* specifieke maatregelen om effecten te voorkomen.

Wet natuurbescherming: soortbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Mitigerende maatregelen*	Nadere procedure
Planten	Ja, mogelijk verlies standplaats grote leeuwenklauw (overtreding Wnb artikel 3.10, lid 1c)	Ja, aanvullend onderzoek is nodig, indien geschikte standplaats wordt aangetast	N.v.t.	Wanneer grote leeuwenklauw aanwezig is, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk.
Vleermuizen	Mogelijk verstoring foerageergebied door verlichting	Indien de verstoring niet voldoende kan worden gemitigeerd, is aanvullend onderzoek nodig	(Bouw)verlichting niet richten op omliggende groenstructuren tussen één uur voor zonsondergang en één uur na zonsopkomst.	
Grondgebonden zoogdieren	Geen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Vogels	Ja, mogelijk aantasting van jaarrond beschermd nest door verstoring (overtreding Wnb artikel 3.1, lid 4)	Ja, aanvullend onderzoek naar broedgeval boomvalk, torenvalk en ransuil, indien in broedseizoen gewerkt gaat worden.	Buiten het broedseizoen van de boomvalk, torenvalk en ransuil (maart tot en met juli) werken, dan is aanvullend onderzoek niet nodig.	Wanneer broedgeval aanwezig is van vogel met jaarrond beschermd nest zijn mogelijk vervolgstappen noodzakelijk.
Amfibieën	Ja, mogelijke aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen van Alpenwatersalamander (overtreding Wnb artikel 3.10, lid 2)	Ja, aanvullend onderzoek naar voorkomen Alpenwatersalamander, indien sloot nabij deelgebied Holtum wordt aangetast	N.v.t.	Wanneer Alpenwatersalamander aanwezig is, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk.

Wet natuurbescherming: soortbescherming	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Mitigerende maatregelen*	Nadere procedure
Reptielen	Geen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Vissen	Geen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Ongewervelden	Geen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

** specifieke maatregelen om effecten te voorkomen. Opgemerkt wordt dat voor alle soorten planten en dieren de zorgplicht geldt. Dit houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden.*

Provinciaal beleid	Effecten	Nader veld- en/of effectenonderzoek	Mitigerende maatregelen*	Nadere procedure
Goudgroene natuurzone/natuurnetwerk	Geen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Zilvergroene natuurzone en bronsgroene natuurzone/groenblauwe mantel	Geen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Nationaal landschap Zuid-Limburg	Geen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

** mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen*

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Sittard-Geleen is voornemens drie (deels ondergrondse) waterbuffers te realiseren op drie verschillende locaties binnen de gemeente. Op dit moment laten de vigerende bestemmingsplannen op deze locaties geen waterbuffers toe in het plangebied. Om de ontwikkeling mogelijk te maken, is het noodzakelijk een nieuw bestemmingsplan op te stellen.

In dat kader dient inzichtelijk gemaakt te worden of het plan uitvoerbaar is op grond van de wet- en regelgeving voor natuur. De voorgenomen werkzaamheden kunnen immers negatieve effecten hebben op beschermde plant- of diersoorten of beschermde gebieden. Daarom dient het plan te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. Dit wordt gedaan middels dit verkennend natuuronderzoek. Het onderzoek heeft inzicht in de mogelijk aanwezige beschermde natuurwaarden en de mogelijke effecten hierop is voorliggend verkennend natuuronderzoek uitgevoerd door Sweco Nederland B.V.

Na het opstellen van de conceptversie van voorliggend verkennend natuuronderzoek, is de begrenzing van deelgebied Geleen uitgebreid. Hiervoor heeft op 21 maart 2024 een extra veldbezoek plaatsgevonden en is de rapportage geactualiseerd.

1.2 Kader van het onderzoek

Het plan is getoetst aan de volgende wet- en regelgeving voor natuur¹:

- Wet natuurbescherming:
 - Natura 2000-gebieden (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn);
 - Soortenbescherming.
- Natuurnetwerk Nederland (NNN).
- Eventueel andere provinciaal beschermde gebieden buiten het NNN.

Het verkennend onderzoek is erop gericht om een eerste inzicht te krijgen in de mogelijke effecten van het plan op de beschermde natuurwaarden in en om het plangebied. Toetsing heeft plaatsgevonden op de beschermde Natura 2000-gebieden, beschermde soorten en op de natuurbeleidskaders. In het rapport worden de mogelijke vervolgstappen besproken die eventueel moeten worden genomen met betrekking tot aanvullend veldonderzoek, nader effectonderzoek en nadere procedures.

1.3 Ligging en beschrijving plangebied

De deelgebieden zijn gelegen in Born (Holtum), Geleen en Munstergeleen, in provincie Limburg, *Figuur 1.1.*, *Figuur 1.2.*, *Figuur 1.3* en *Figuur 1.4*. De deelgebieden bestaan allen uit landbouwgrond en/of weiland.

Het deelgebied in Holtum grenst aan de snelweg A2 en Nieuwe Weideweg. Er is een klein bosje aanwezig ten zuidwesten van het deelgebied en verderop is een grote parkeerplaats gelegen die behoort tot het industrie/havengebied. Ten tijde van het veldbezoek bestond het deelgebied uit grasland, met Engels raaigras, grote brandnetel, zuring spec., en aan de randen es, gewone esdoorn en zomereik. Een rij wilgen en een greppel is gelegen tussen het deelgebied en de snelweg.

Deelgebied Geleen en deelgebied Munstergeleen zijn beide gelegen aan het spoor en nabij de Geleenbeek. Deelgebied Geleen is gelegen nabij de straat Daniken en betreft een akker met een

¹ Houdbaarheid rapportage

Per 1 januari 2024 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. De Wet natuurbescherming komt hierdoor te vervallen. Het juridisch kader waarin in deze rapportage is getoetst, is dan niet meer geldig. Wanneer de werkzaamheden plaatsvinden na 1 januari 2024, dient voorliggende rapportage te worden geactualiseerd.

gewas, mogelijk gele mosterd, ten tijde van het veldbezoek op 10 oktober 2023. Ook is een weiland onderdeel van het deelgebied Geleen. Hier staan wat bomen langs de randen en is met hout omheind. Hier zijn planten aangetroffen zoals ridderzuring, grote brandnetel, kruipende boterbloem en Engels raaigras. Langs de akker is onder andere liggende leeuwenbek, akkerwinde en paardenbloem aangetroffen. De bosschages rondom het deelgebied bestaan uit onder andere linde spec., wilgen spec., zomereik, beuk, hazelaar, canadese kornoelje en es.

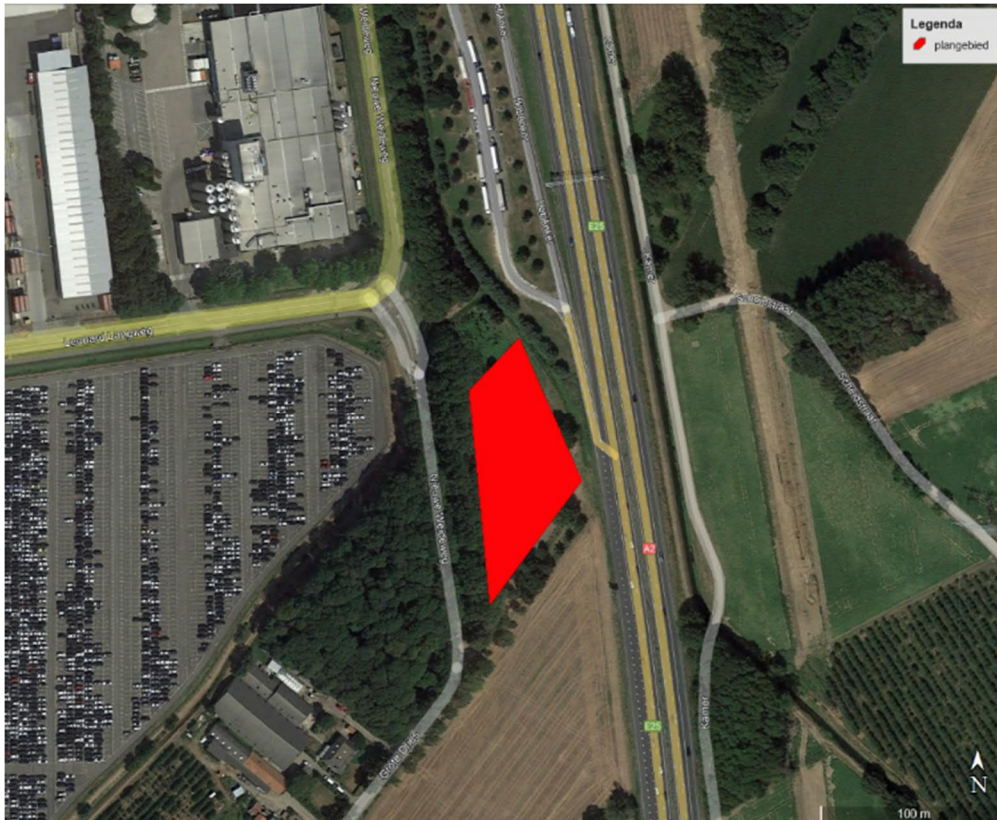
Deelgebied Munstergeleen is gelegen aan Sint Jorisstraat. Aan de rand van het gebied is veel Japanse duizendknoop aanwezig, een invasieve exoot. Het akkerland zelf is omgeploegd en er zijn verder in de randen rode klaver, paardenbloem, brede en smalle weegbree, grote brandnetel, dauwbraam en gewone berenklauw aanwezig. Een bosschage ten noorden van het deelgebied bestaat met name uit hazelaar, meidoorn, rode kornoelje en varens. In het oosten gelegen bosschage is gewone esdoorn, hazelaar, beuk en meidoorn aanwezig.

1.4 Voorgenomen activiteiten

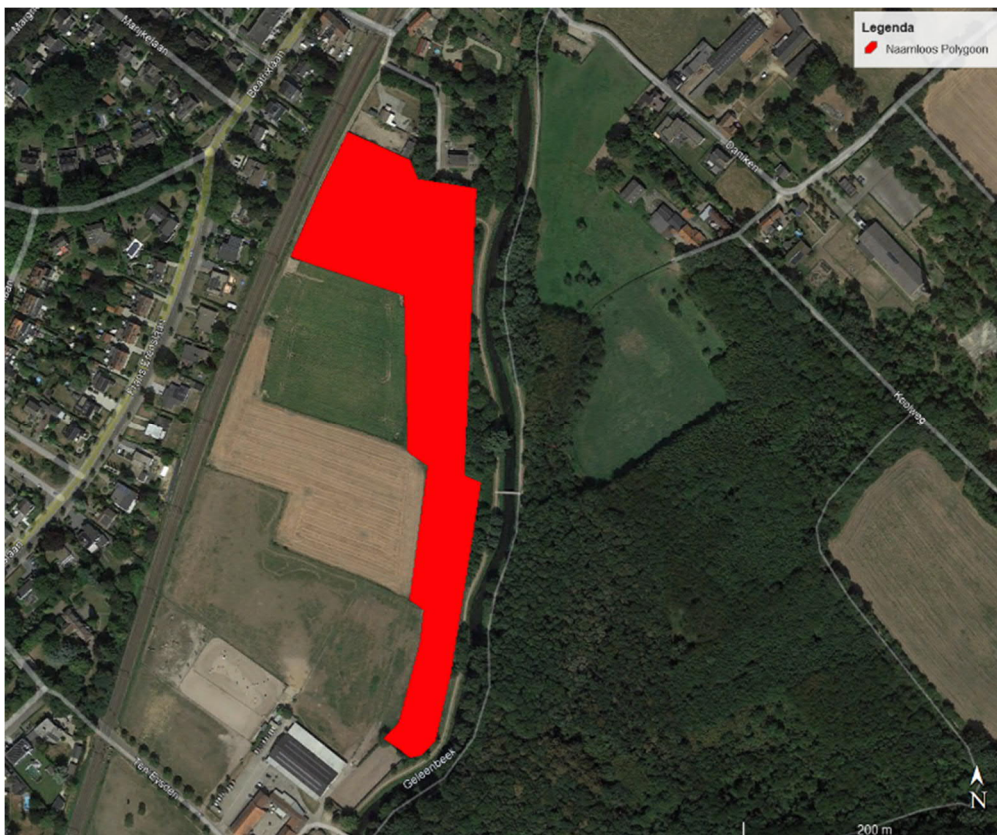
De voorgenomen werkzaamheden betreft het aanleggen van waterbuffers. Hiervoor wordt gegraven met graafmachines, is een bemalingspomp nodig en andere werktuigen zoals hijskraan, verreiker en vrachtwagen. Mogelijk worden enkele bomen gekapt.

Figuur 1.1 Ligging van de deelgebieden in de omgeving (rood omcirkeld).

Figuur 1.2 Ligging van deelgebied Born (rood gearceerd) in de omgeving.

Figuur 1.3 Ligging van deelgebied Geleen (rood gearceerd) in de omgeving.

Figuur 1.4 Ligging van deelgebied Munstergeleen (rood gearceerd) in de omgeving.

1

2

3

4

5

6

Figuur 1.5 *Impressie van het plangebied. Van linksboven naar rechtsonder genummerd 1 en 2 deelgebied Holtum, 3 en 4 deelgebied Geleen, 5 en 6 deelgebied Munstergeleen.*

1.5 Biodiversiteit

Biodiversiteit is een onlosmakelijk onderdeel van een duurzame gebiedsontwikkeling. Het is essentieel voor een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling zijn er mogelijkheden om natuurinclusief te ontwerpen, bouwen en handelen om zo de biodiversiteit te stimuleren. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies over de wet- en regelgeving opgenomen. In hoofdstuk 6 volgen enkele bovenwettelijke maatregelen die genomen kunnen worden om biodiversiteit te optimaliseren en veiligheid voor dieren te verbeteren op het terrein.

1.6 Leeswijzer

In volgende hoofdstukken worden de bevindingen weergegeven van het verkennend natuuronderzoek voor de hoofdaspecten Natura 2000 (hoofdstuk 2), soortenbescherming (hoofdstuk 3), en provinciaal beleid (hoofdstuk 4), soortenbescherming en provinciaal beleid. De toetsingskaders bij het beleid worden gegeven in Bijlage 1.

2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

2.1 Toetsingskader

De Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitattypen binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd vanuit een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In het aanwijzingsbesluit van LNV is aangegeven welke natuurwaarden kwalificerend zijn op grond van de Habitatrichtlijn en/of Vogelrichtlijn. Hierin zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitattypen en/of soorten. Dit kunnen behoudsdoelstellingen zijn voor habitattypen en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden of uitbreidings- en/of verbeterdoelstellingen voor habitattypen en leefgebieden van soorten die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden.

In dit verkennend natuuronderzoek wordt getoetst of plannen negatieve gevolgen kunnen hebben voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten of habitattypen voor de het betreffende Natura 2000-gebieden. Wanneer effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten kunnen de volgende vervolgstappen aan de orde zijn, zijnde een voortoets, passende beoordeling of ADC-toets. In Bijlage 1 wordt het toetsingskader in meer detail beschreven. Bij de toetsing is gekeken naar de Natura 2000-gebieden tot op 10 km afstand van het plangebied. Dit is ruim voldoende om effecten door eventuele externe werking mee te nemen. Enkel effecten door stikstofdepositie kunnen verder reiken.

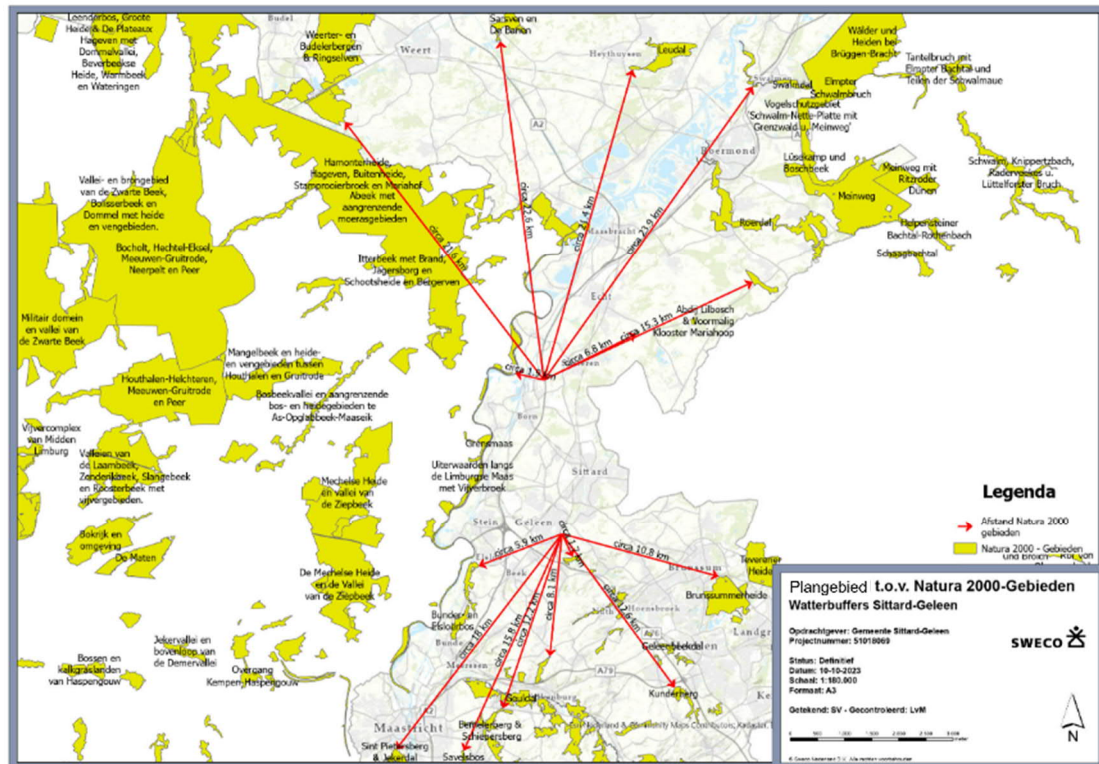
2.2 Resultaten

De ligging van Natura 2000-gebied is in beeld gebracht middels de Natura 2000-gebiedenkaart van PDOK, beschikbaar via het Nationaal Georegister. Hieruit blijkt dat het Natura 2000-gebied het Geleenbeekdal het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied is. Het bevindt zich op een afstand van circa 1,7 kilometer van het plangebied (Figuur 2.1). Binnen een straal van 10 km liggen ook de Natura-2000 gebieden; Bunder- en Elsloërbos (5,9 km) en Geuldal (8,1 km). De nabijgelegen Natura 2000-gebieden Abdij Lilbosch & voormalig Klooster Mariahoop (circa 6,8 km) en Grensmaas (circa 1,9 km) kennen geen stikstofgevoelige habitattypen en/of leefgebieden. Alle nabijgelegen natura 2000-gebieden hebben alleen bescherming onder de habitatrichtlijn.

Alle Natura 2000-gebieden binnen een afstand van 10 km van het plangebied zijn weergegeven in Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Afstand van nabijgelegen Natura 2000-gebied(en) tot plangebied.

Natura 2000-gebied	Afstand (km)	Bescherming
Geleenbeekdal	1,7	HR
Grensmaas	1,9	HR
Bunder- en Elsloërbos	5,9	HR
Abdij Lilbosch & voormalig Klooster Mariahoop	6,8	HR
Geuldal	8,1	HR

Figuur 2.1 Ligging van plangebied, de drie deelgebieden, ten opzichte van Natura 2000-gebieden. De pijlen geven de kortste afstand aan van het plangebied naar de Natura-2000 gebieden.

Van de Natura-2000 gebieden binnen een straal van 10 kilometer worden de beschermingsregimes met hun voornaamste instandhoudingsdoelen beschreven. Het dichtstbij gelegen gebied is het Geleenbeekdal en wordt beschermd onder de Habitatrichtlijn. De doelstellingen van het Geleenbeekdal zijn het behouden of uitbreiden van omvang (populatiegrootte, oppervlakte van habitattypes of het leefgebied van soorten) en het behouden of uitbreiden van de kwaliteit van het habitatype of het leefgebied van soorten. Het Geleenbeekdal bevat een aantal habitattypen die gevoelig zijn voor stikstof (onder andere H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen), H9120 Beuken-eikenbossen met hult en H7230 kalkmoerassen). Ook het leefgebied van een van de aangewezen soorten, de zeggekorfslak, is gevoelig voor stikstof.

2.3 Analyse en toetsing van mogelijke effecten

De Natura 2000-gebieden het Geleenbeekdal en de Grensmaas liggen op respectievelijk 1,7 km en 1,9 km afstand van het plangebied. Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden en maakt geen deel uit van het leefgebied voor kwalificerende habitatrichtlijnsoorten van nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De Habitatrichtlijnsoorten waarvoor de nabijgelegen gebieden zijn aangewezen, hebben tevens geen ecologische relatie met het plangebied. Van een (indirect) oppervlakteverlies van leefgebied van kwalificerende soorten in of buiten Natura 2000-gebieden is derhalve geen sprake.

Effecten ten gevolge van de werkzaamheden, zoals verdroging, vernatting, optische-, licht- en geluidsverstooring, reiken maximaal tot enkele honderden meters ver. De voorgenomen activiteiten zoals het kappen van bomen en grondverzet zijn vrij intensieve maar tijdelijke werkzaamheden. Gelet op de kleinschaligheid van het areaal, de bossen om het plangebied (deelgebieden Geleen en Munstergeleen) heen en industrie (Holtum), wat zowel een bufferende werking heeft op geluid als licht, en de afstand (1,7 km) tot het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal en de Grensmaas (1,9 km), zijn blijvende negatieve effecten (verdroging, vernatting, optische-, licht- en geluidsverstooring) als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op voorhand uit te sluiten.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden zal gebruik worden gemaakt van een nog nader te bepalen inzet van mobiele werktuigen, hetgeen gepaard gaat met stikstofemissie. Er is derhalve mogelijk sprake van een (tijdelijke) toename in stikstofdepositie tijdens de realisatie, met verzuring en vermesting in de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden of nog verder gelegen gebieden als gevolg. De stikstofdepositie als gevolg van de inzet van werktuigen is naar verwachting minimaal, gezien de kleinschalige en tijdelijke aard van de werkzaamheden. Er is echter wel sprake van stikstofgevoelige habitattypen binnen 25 km afstand van het projectgebied. Effecten als verzuring en vermesting als gevolg van een toename in stikstofdepositie, kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

De toekomstige situatie binnen het plangebied zal overeenkomen met de huidige. Er zal daarom in de gebruiksfase geen sprake zijn van een (toename in) stikstofdepositie.

2.4 Conclusie Natura 2000

Directe effecten, zoals verdroging, vernatting, optische-, licht- en geluidsverstoring zijn, gelet op de ligging van het projectgebied ten opzichte van het meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden en de aard van de werkzaamheden, op voorhand uitgesloten. Hierdoor is er geen noodzaak tot een nadere beschouwing op deze effectindicatoren.

Mogelijk treden effecten op als gevolg van een toename in stikstofdepositie. Gezien de relatief korte afstand tussen stikstofgevoelige habitattypen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden en het projectgebied is er mogelijk sprake van een toename in stikstofdepositie met effecten in de vorm van verzuring en vermesting als gevolg.

Daar negatieve gevolgen niet op voorhand zijn uitgesloten dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd om de eventuele toename in stikstofdepositie inzichtelijk te maken. Op basis van de resultaten dient te worden bepaald of er aanvullend onderzoek naar de effecten van stikstofdepositie in de vorm van een ecologische of passende beoordeling benodigd is, of dat het project zonder aanvullend onderzoek doorgang kan vinden.

3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

Soortenbescherming is geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). De beschermde soorten in Nederland zijn in te delen in drie categorieën: soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1, Wnb), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5, Wnb) en Andere beschermde soorten (Artikel 3.10, Wnb). Het is verboden soorten van de eerste twee categorieën te vangen, doden, verstoren of hun (vaste) rust- en verblijfplaatsen aan te tasten. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op soorten uit de derde categorie. Soorten uit de laatste categorie kunnen door het bevoegd gezag onder voorwaarden vrijgesteld worden van de verbodsbepalingen. Het toetsingskader voor soortenbescherming wordt nader beschreven in Bijlage 1.

3.2 Methode

Het actueel en potentieel voorkomen van beschermde soorten in het plangebied is onderzocht middels een bronnenonderzoek en een oriënterend veldbezoek. Op basis hiervan is een habitatgeschiktheidsbeoordeling gedaan.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten in de plangebieden en omgeving. Hiervoor zijn onder andere landelijke (digitale) verspreidingsatlassen (waaronder de NDFF-Verspreidingsatlas²), regionale verspreidingsatlassen en, wanneer beschikbaar, voorgaande onderzoeken geraadpleegd. Ook is data direct uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) gebruikt van de afgelopen 5 jaar.

Habitatgeschiktheidsbeoordeling

Op basis van beschikbare gegevens en een oriënterend veldbezoek is de geschiktheid van biotopen voor beschermde soorten beoordeeld. Deze beoordeling brengt samen met het bronnenonderzoek de beschermde soorten(groepen) in beeld die in de plangebieden (kunnen) voorkomen. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 10 oktober 2023 door Femke Bles en op 21 maart 2024 door Anne Paulusse, beiden deskundige ecologen van Sweco.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatgeschiktheidsbeoordeling wordt een inschatting gemaakt in hoeverre de te verwachten soort(groepen) en/of het geschikte biotoop beïnvloed wordt door de voorgenomen activiteit. Hieruit wordt duidelijk voor welke soort(groepen) er nader (veld)onderzoek en eventueel het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wnb aan de orde is. Het onderzoek beperkt zich tot op grond van de Wnb beschermde planten- en diersoorten. Niet-beschermde Rode Lijst-soorten die in de plangebieden (kunnen) voorkomen, zoals diverse soorten paddenstoelen en vaatplanten, worden niet in het onderzoek betrokken omdat deze soorten niet relevant zijn voor toetsing aan de Wnb. Zij kunnen echter wel worden benoemd ten behoeve van bovenwettelijke maatregelen.

3.3 Resultaten

3.3.1 Vogels

Actueel en potentieel voorkomende soorten

Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn in provincie Limburg ingedeeld in 4 categorieën, waarbij de nesten van soorten van categorie 1 tot en met 3 in principe altijd jaarrond beschermd zijn. Categorie 4-soorten hebben enkel een jaarrond beschermd nest wanneer er een zwaarwegend

² www.verspreidingsatlas.nl

ecologisch belang is om het nest wel jaarrond te beschermen. Het zijn vogels die jaarlijks terugkeren naar een specifiek nest, maar voldoende flexibel zijn om elders een nieuw nest te bouwen. Echter, dusdanig kwetsbaar dat functionaliteit van leefgebied niet in het geding mag komen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten (cat. 1 - 3)

Uit bestaande gegevens (zoals NDFF) blijken diverse waarnemingen van vogels met jaarrond beschermde nesten (cat. 1 – 3) van boomvalk, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, raaf (1x overvliegend), ransuil, roek, slechtvalk, steenuil, wespendif, boerenzwaluw, bosuil, zwarte wouw (1x overvliegend), torenvalk en huiszwaluw en/of om het plangebied.

Tijdens het oriënterend veldbezoek zijn er geen nesten aangetroffen in de deelgebieden. Er zijn wat uitzonderingen in de omgeving van de deelgebieden, namelijk een nest van zwarte kraai nabij het deelgebied in Holtum en enkele kleine nesten van merel en duif (deelgebied Munstergeleen). Vogelsoorten zoals de havik en wespendif broeden in naald- en/of gemengde bossen en foerageren in bossen en/of (half)open landschappen. Door de aanwezige gemengde bosjes in directe omgeving van de drie deelgebieden, kan het plangebied onderdeel zijn van het leefgebied van deze vogelsoorten. Er zijn tijdens het veldbezoek echter geen nesten aangetroffen die wijzen op mogelijk broedende havik of wespendif. Ook zijn er geen braakballen of uitwerpselen aangetroffen. De wespendif wordt hier niet broedend verwacht, aangezien deze soort zeer schuw is en broedt in oudere grote bossen. Ook de zwarte wouw wordt niet broedend verwacht binnen en in de omgeving van het plangebied, aangezien deze soort nog maar zeer beperkt broedt in Nederland, en met name in de buurt van water.

Soorten zoals de zwarte kraai, torenvalk, boomvalk en ransuil zouden gebruik kunnen maken van het aangetroffen kraaiennest in Holtum. Nesten van zwarte kraai zijn niet jaarrond beschermd, maar er zijn enkele soorten (torenvalk, boomvalk en ransuil) die van deze nesten gebruik maken en zelf geen nest bouwen. De torenvalk broedt in nestkasten, solitaire bomen en aan de rand bos en bosjes. Hij kan gebruik maken van oude zwarte kraai nesten. Ook de boomvalk maakt gebruik van oude nesten van zwarte kraai, en jaagt in open en halfopen land, zoals parklandschap en boerenland, dat aanwezig is in het deelgebied Holtum. Ransuilen roesten vaak in sparren, die in niet in de deelgebieden aanwezig zijn. Er zijn geen sporen die wijzen op een roestplek, zoals braakballen en uitwerpselen. De ransuil bouwt geen eigen nest, maar gebruikt nesten van zwarte kraai. Het nest aanwezig nabij deelgebied Holtum, kan daarmee wel in gebruik zijn door de ransuil. De aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest van deze soort of torenvalk of boomvalk kan dus op voorhand niet worden uitgesloten.

Figuur 3.1 Het zwarte kraaien nest in de buurt van deelgebied Holtum.

In het plangebied (de drie deelgebieden) is geen bebouwing aanwezig. Gierzwaluw en huismus maken uitsluitend gebruik van gebouwen als broedbiotoop. Ook de boeren- en huiszwaluw maken nesten in of aan gebouwen. Derhalve kan de aanwezigheid van deze jaarrond beschermde nesten uitgesloten worden. De gierzwaluw foerageert over grotere oppervlaktes en op grotere hoogte, waardoor het plangebied geen essentieel onderdeel van het foerageergebied zal betreffen. In de directe omgeving zijn voldoende vergelijkbare terreinen aanwezig.

De grote gele kwikstaart leeft vaak in (natte) weilanden of langs stromend water. Een dergelijk biotoop is aanwezig in het deelgebied in Geleen, Daniken. Grenzend aan het deelgebied is een weiland aanwezig en de Geleenbeek stroomt ten oosten daarvan. In de andere twee deelgebieden is door afwezigheid van (natte) weilanden of de afwezigheid van stromend water het voorkomen van de grote gele kwikstaart op voorhand uitgesloten. De soort broedt graag vlak bij stromend water, in een nis in een muur, onder een brug of in een nestkast. Ook bij boomwortels in de oever kan een nest worden gebouwd. Nabij het deelgebied is de Geleenbeek aanwezig, waar de vogel kan nestelen onder een brug of onder boomwortels. De Geleenbeek zelf en de oevers daarvan zijn geen onderdeel van het deelgebied Geleen.

Ooievaars foerageren voornamelijk in natte weilanden en broeden op allerlei hoge nestgelegenheden (nestpalen, hoogspanningsmasten) of maken zelf een nest in de boom. In het plangebied is geen nestpaal of hoogspanningsmast aanwezig. Er zijn in de omgeving wel weilanden te vinden. Deze zijn echter in de omgeving in meerdere mate aanwezig.

Steenuil nestelen in holtes van (oude) bomen, vaak knotwilgen. Ze maken ook gebruik van rustige hoekjes in bebouwing, en tegenwoordig ook veel in nestkasten. De steenuil jaagt in open terreinen met lage vegetatie. Ook de kerkuil broedt veelal in nestkasten en leeft in halfopen tot open cultuurlandschappen. In het plangebied zijn geen oude bomen met holtes of (oude) bebouwing aanwezig. De aanwezigheid van nestgelegenheden van steenuil en kerkuil kan dus op voorhand worden uitgesloten. Wel zijn de deelgebieden gedeeltelijk geschikt als foerageergebied, in Holtum en Geleen door de aanwezigheid van weiland en bomenrijen en andere landschapselementen zoals het hekwerk en oppervlaktewater in Geleen. In de omgeving is echter voldoende vergelijkbaar landschap aanwezig, waardoor aanwezigheid van essentieel foerageergebied kan worden uitgesloten.

De bosuil nest in boomholtes, nestkasten of oude gebouwen. Hij leeft onder andere in gemengd bos en door flexibele prooikeuze kan de bosuil in relatief veel landschapstypen gedijen. In de deelgebieden zijn geen bomen met geschikte holtes aanwezig. Ook zijn er geen nestkasten of oude gebouwen aanwezig. Voor de bosuil is in de deelgebieden geen broedgelegenheid aanwezig. In de directe omgeving van deelgebied Holtum zijn wel enkele boomholten aangetroffen. Deze bomen staan in het bosje ten westen van het deelgebied. Daarmee vallen ze buiten de scope van de werkzaamheden en ze staan tevens ver genoeg van het deelgebied vandaan (circa 90 meter), waardoor verstoring van een mogelijk nest niet aan de orde is.

De roek is volgens NDFF vaker bij het tankstation ten noorden van het deelgebied Holtum aangetroffen. Deze soort broedt in kolonies. Het is mogelijk dat een roekenkolonie aanwezig is bij dit tankstation. Op beelden via Street Smart zijn ook meerdere nesten aanwezig in de bomen ten westen van het tankstation. Het plangebied bevat geen geschikte nesten, maar kan wel onderdeel zijn van het foerageergebied.

Vogels met jaarrond beschermde nesten (cat. 4)

In NDFF zijn waarnemingen geregistreerd van categorie 4 vogels zoals de buizerd, sperwer en draaihal. Er worden op basis van hun verspreiding en aanwezig biotoop geen andere soorten verwacht in het plangebied.

De sperwer broedt in bossen, soms tuinen en parken, meestal in een dicht, jong bos met naaldbomen (fijnspar, lariks), het liefst in halfopen landschappen. Het grotere nest dat is aangetroffen in een es, nabij het deelgebied in Holtum, is minder geschikt als sperwer nest. Ook een broedende draaihal en buizerd worden hier niet verwacht.

Effectanalyse

Er zijn geen (potentiële) jaarrond beschermde nesten aangetroffen binnen de drie deelgebieden. Fysieke aantasting van een jaarrond beschermd nest (cat. 1-4) is derhalve uitgesloten.

Wel is een groter nest aanwezig in een boom in de directe omgeving van deelgebied in Holtum. Deze kan in gebruik zijn door een torenvalk, boomvalk of ransuil. Het nest zal niet direct worden aangetast door de voorgenomen plannen. De kans dat verstoring optreedt door de werkzaamheden is wel aanwezig. Aanvullend onderzoek naar het gebruik van het aanwezige nest is noodzakelijk, indien niet kan worden voorkomen dat de werkzaamheden voor de aanleg van de waterbuffer in deelgebied Holtum, buiten het broedseizoen zullen plaatsvinden. Er dient dan onderzoek te worden gedaan naar de aanwezigheid van torenvalk, boomvalk en ransuil in deelgebied Holtum. Het broedseizoen van deze vogels valt binnen de periode half maart tot en met juli.

In de omgeving van de Geleenbeek, waar het deelgebied Geleen nabij is gelegen, is geschikt leefgebied voor de grote gele kwikstaart aanwezig, waar deze vogel kan nestelen in de oever van de beek. Binnen het deelgebied zal de grote gele kwikstaart niet broeden, dit betreft akkerland. Aanvullend onderzoek naar het gebruik van een nest van de grote gele kwikstaart is niet noodzakelijk, aangezien de werkzaamheden niet gaan plaatsvinden in de buurt van de oever. Er is tevens nog een bosje tussen het deelgebied en de Geleenbeek aanwezig die het zicht onttrekt. Verstoring van een mogelijk nest is niet aan de orde.

Voor categorie 4 vogels geldt dat er in de omgeving van het plangebied voldoende geschikt leefgebied is en er dus geen zwaarwegende feiten zijn of ecologische urgentie is. Een aanvullend onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk.

Overige broedvogels

Men dient tijdens het broedseizoen wel rekening te houden met de aanwezigheid van algemeen voorkomende broedvogels, denk aan merels, duiven, roodborstjes en vinken. Alle in Nederland broedende vogels zijn tijdens het broeden beschermd. Voorafgaand aan de verstorende

werkzaamheden binnen het broedseizoen (circa half maart tot half juli), is het uitvoeren van een broedvogelcontrole noodzakelijk. De Wnb erkent officieel geen broedseizoen. Er zijn soorten die al (ver) voor half maart kunnen en/of beginnen met broeden, zoals houtduif (december/januari) en blauwe reiger (februari/maart). In de Wnb is aangegeven dat van belang is of een broedende vogel aanwezig is. Werkzaamheden buiten de broedperiode kunnen zonder aanvullende broedvogelcontroles plaatsvinden. De mitigerende maatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

3.3.2 Planten

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF toont waarnemingen van wilde ridderspoor (nabij Holtum) en grote leeuwenklauw (ten zuiden van deelgebied Geleen), in de omgeving van het plangebied. Beschermde soorten komen voornamelijk voor in stabiele (voedselarme) habitattypen, zoals duinen, heiden en venen. Er worden op basis van hun verspreiding en het aangetroffen biotoop geen andere beschermde soorten verwacht.

Wilde ridderspoor is zeer zeldzaam in Limburg en te vinden op matig voedselrijke kalkhoudende zandige klei in wintergraanakkers en op ruderaal omgewerkte terreinen op kalkgrond (zavel en lichte klei). Het deelgebied in Holtum, dat dicht bij de waarneming van NDFF is gelegen, bestaat uit grasland en bevat geen ruderaal akkerland of omgewerkte zanderige klei. Het gebied is te dicht begroeid om te kunnen dienen als geschikte standplaats. De andere twee deelgebieden betreffen akkerlanden en omgewerkte gronden, maar bevatten geen zeer kalkhoudende bodem (kalkloze poldervaaggronden met lichte zavel, en rivierklei met siltige leem), waardoor deze gebieden niet geschikt zijn als standplaats voor deze soort.

De grote leeuwenklauw komt voor op zonnige, open vochtige tot vrij droge voedselrijke plaatsen met kalkhoudende grond (lemig zand, löss, leem, zavel en klei). Standplaatsen zijn bermen langs onverharde wegen (in de strook vlak langs de rijweg), akkers (graanakkers), waterkanten (rivieroeverwallen en sloothellingen), braakliggende grond, bij veevoerkulen, dijken, tuinen en langs spoorwegen. De deelgebieden in Geleen en Munstergeleen betreffen akkers, waar geen graan op wordt verbouwd en zijn omgeploegd. Ze zijn geheel omgewerkt, en zijn daardoor minder geschikt als standplaats voor de grote leeuwenklauw. Ook het weiland in deelgebied Geleen is de dichtbegroeid om te dienen als geschikte standplaats. Grenzend aan deelgebied Geleen is wel een onverhard pad aanwezig. Ook ligt dit pad aan het spoor. Dit kan een geschikte standplaats zijn voor de grote leeuwenklauw.

Effectanalyse

De voorgenomen werkzaamheden kunnen mogelijk het groeigebied van een beschermde plant, te weten de grote leeuwenklauw, aantasten. Afhankelijk van de precieze locatie van de werkzaamheden is aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van deze beschermde plant nodig in deelgebied Geleen, Daniken. Indien het onverharde pad en berm naast het deelgebied niet worden aangetast, zal geen aanvullend onderzoek nodig zijn. Aanvullend onderzoek zal dan plaatsvinden in de bloeitijd van deze plant om de aan- of afwezigheid met zekerheid vast te stellen. De bloeitijd van grote leeuwenklauw loopt van mei t/m augustus. Mocht uit het aanvullend onderzoek komen dat de soort aanwezig is in het werkgebied en de groeiplaats wordt aangetast, is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot beschermde planten nodig.

3.3.3 Vleermuizen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF toont waarnemingen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, franjestaart, de gewone en grijze grootoorvleermuis en de laatvlieger in de omgeving van het plangebied. Er wordt op basis van het aanwezige biotoop ook de rosse vleermuis verwacht.

Vaste rust- en voorplantingsplaatsen

Vaste rust- en voorplantingsplaatsen van vleermuizen zijn op basis van de keuze in verblijfplaatsen globaal in twee soorten te verdelen: (typisch) gebouwbewonende soorten en (typisch) boombewonende vleermuizen.

Gebouwbewonende vleermuizen

Gebouwbewonende soorten, zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, grijze grootoorvleermuis, baardvleermuis, franjestaart (zeldzaam) en gewone grootoorvleermuis, hebben verblijfplaatsen in allerlei kleine holtes in gebouwen, zoals in een spouwmuur onder dakpannen en/of achter gevelbetimmering, mits deze over geschikt microklimaat beschikken. De volgens NDFF waargenomen gewone dwergvleermuis in de buurt van het plangebied (de drie deelgebieden). In het plangebied (de drie deelgebieden) zijn echter geen gebouwen aanwezig, waardoor in het onderzoeksgebied vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn uitgesloten. In de directe omgeving van de deelgebieden is wel bebouwing aanwezig, in de vorm van een stalletje en gebouw van de schuttersweide in Geleen, het Royal Dog Resort in Munstergeleen en industriepanden in Holtum. Deze staan allen buiten de scope van de voorgenomen werkzaamheden in de deelgebieden.

Boombewonende vleermuizen

Boombewonende vleermuizen, zoals de rosse vleermuis, hebben verblijfplaatsen doorgaans in holtes, zoals oude spechtengaten en achter loszittende bast in bomen. De gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis verblijven in zowel gebouwen als boomholtes.

In het plangebied (de drie deelgebieden) zijn geen holtes of scheuren in bomen aangetroffen die geschikt zouden zijn als rust- en voortplantingsplaats voor vleermuizen. Wel zijn er enkele bomen met holtes aanwezig in de omgeving van deelgebied Holtum. Mogelijk zijn de holtes geschikt als vaste voortplantings- en of rustplaats. De bomen met holtes staan verder in het bosje ten westen van het deelgebied. Deze bomen staan buiten de scope van de voorgenomen werkzaamheden, waardoor aantasting van deze mogelijke verblijfplaatsen niet aan de orde is.

Foerageergebied en vliegroutes

Vliegroutes zijn nodig voor vleermuizen om zich te kunnen verplaatsen van verblijfplaats naar foerageergebied en andersom. Verschillende soorten vleermuizen (zoals de ruige en gewone dwergvleermuis, watervleermuis en meervleermuis) maken gebruik van lijnvormige elementen, zoals bomenrijen, watergangen en houtwallen, om te navigeren en ter beschutting tegen wind. Omdat deze deel uitmaken van het essentiële functionele leefgebied en essentieel kunnen zijn voor het functioneren van een lokale populatie, zijn deze vliegroutes, maar ook foerageergebieden, beschermd.

In alle deelgebieden zijn er bosjes of bomenrijen aanwezig in de directe omgeving, maar niet binnen de deelgebieden zelf. Deze bomen kunnen een vliegroute vormen. De bomen in de directe omgeving van de deelgebieden zijn echter niet de enige vliegroute mogelijkheden in de directe omgeving. Ook de Geleenbeek en de bomen aan de andere zijde van de Geleenbeek zijn geschikt als vliegroute. In Munstergeleen zijn met name de aangrenzende terreinen, ten noorden en oosten (langs de Duuster Steegskan) van het deelgebied geschikt als vliegroute, door aanwezige hogere begroeiing. Het deelgebied zelf bevat geen lijnvormige structuren, maar de bomen en struweel vormen wel een lijn op de grens met de akker. Binnen het deelgebied Geleen zijn maar enkele

solitaire bomen of struweel aanwezig die geen lijnvormige structuur vormt. Met name de Geleenbeek en de bomen die daarlangs staan zijn geschikt als vliegroute (buiten de scope van de werkzaamheden). De bomen nabij deelgebied Holtum, aan de Nieuwe Weideweg en Grote Dries, kunnen een vliegroute vormen. Deze bomen staan ook buiten de scope van de werkzaamheden in het deelgebied.

Er zijn door alle aanwezige bomen(rijen), struwelen en bosjes in de directe omgeving van de drie deelgebieden dus voldoende alternatieve vliegroutes aanwezig die mogelijke verblijfplaatsen in bebouwing in omliggende gebieden met foerageergebieden verbindt. Deze lopen door het landschap van noord naar zuid en van oost naar west en sluiten aan op bomenrijen, bossen en de beek in de omgeving. Mochten de bosranden en struwelen grenzend aan de deelgebieden een functie hebben als vliegroute, is deze niet essentieel voor het behoud van functionaliteit van verblijfplaatsen buiten het plangebied. Er zijn immers voldoende gelijkwaardige alternatieve routes.

Het is aannemelijk dat vleermuizen foerageren in en rondom de groenstructuren in (de omgeving van) het plangebied. In de deelgebieden is geen sprake van bos, het zijn met name akkerlanden en graslanden. De omgeving is wel deels bosrijk en ruiger. Deze open plekken, met soms grazige vegetatie (Holtum en Geleen) zijn geschikt als foerageergebied voor de in de omgeving voorkomende soorten, zoals de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, en ruige dwergvleermuis. Dergelijke open plekken met vergelijkbare structuur en vegetatie zijn in de directe omgeving meer aanwezig, zoals de tuinen en weilanden en akkerlanden in de omgeving. Het plangebied (de drie deelgebieden) wordt als niet essentieel foerageergebied beoordeeld.

Effectanalyse

Door de afwezigheid van geschikte bebouwing en bomen met geschikte holtes binnen het plangebied, kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende en boombewonende vleermuizen op voorhand worden uitgesloten. De bomen met holtes staan buiten de scope van de geplande werkzaamheden waardoor aantasting van vaste rust- en voortplantingsplaatsen van vleermuizen is uitgesloten. Ook worden eventueel aanwezig verblijfplaatsen in gebouwen niet negatief beïnvloed door de ingreep omdat deze buiten de deelgebieden zijn gelegen.

Het is aannemelijk dat vleermuizen foerageren in (de omgeving van) het plangebied. De open plekken tussen de bomen, zoals in deelgebied Holtum geschikt foerageergebied. Ook de weide in Geleen is geschikt als foerageergebied, en in beperkte mate het omgeroerde deelgebied in Munstergeleen. Voor vliegroutes zijn vooral bomen en struweel in de directe omgeving geschikt als vliegroute. Er zijn tevens dermate veel geschikte alternatieven aanwezig waardoor de drie deelgebieden niet worden aangewezen als essentieel foerageergebied en essentiële vliegroute.

Op de te behouden bomenrijen (buiten de deelgebieden) kan mogelijk verstoring optreden tijdens de geplande werkzaamheden in de vorm van lichtverstoring (door de inzet van lampen) of geluidsverstoring (door de inzet van zwaar materieel). Door de werkzaamheden overdag uit te voeren (tussen zonsopkomst en zonsondergang), in de periode maart tot en met oktober, worden negatieve effecten op migrerende en foeragerende vleermuizen voorkomen. Ook dient er rekening gehouden te worden met eventueel gebruik van lichtbronnen. Maatregelen die dan getroffen kunnen worden is het uitzetten van het licht voor zonsondergang, het gebruik van een batlamp of het licht van de belangrijke landschapselementen (bomenrij en waterlichaam), af te richten. Indien de bovenstaande voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen, is aanvullend onderzoek naar de functie van het plangebied als leefgebied voor vleermuizen niet nodig.

3.3.4 Overige zoogdieren

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF toont waarnemingen van onder andere marterachtigen (steenmarter, hermelijn en das), eekhoorn, bever, egel, haas, konijn, ree en vos. Ook algemenere soorten zoals enkele muizensoorten, zoals bosmuis, veldmuis, rosse woelmuis en huisspitsmuis zijn hier waargenomen volgens de bestaande gegevens. Op basis van hun verspreiding en het aanwezige habitat kunnen ook andere kleine marterachtigen, zoals de wezel en bunzing en de algemenere soorten bruine rat en mol gebruik maken van het plangebied.

Marterachtigen

Steenmarters gebruiken ruigtes en struwelen als schuilplaatsen en foerageerplek. De steenmarter heeft ook een veelzijdig menu, waardoor hij zich ook goed aan kan passen aan de omgeving. Wezels leven in bossen en maken veel gebruik van houtstapels en ruigtes. Ze eten voornamelijk woelmuizen. De bunzing leeft in gebied met voldoende schuilmogelijkheden, zoals de meeste marters, en in de buurt van water. De hermelijn heeft ook een voorkeur voor een waterrijke omgeving, bossen worden gemeden door deze soort.

De das leeft in kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Er moet voldoende dekking en rust zijn, en een bodem die geschikt is om een burcht in te graven.

Tijdens het veldbezoek is in het noordelijke deel van deelgebied Holtum, een woelmuis spec. aangetroffen. Ook is hier een mogelijke wissel aanwezig van ree. Verder zijn er op de grens met dit deelgebied, in de bosrand, meerdere takkenhopen aanwezig. Er staat een afdakje in de rand van het bos en er liggen enkele losse dakplaten op de grond waaronder marters, zoals de steenmarter en hermelijn, maar ook wezel en bunzing een verblijfplaats kunnen hebben. Van de das zijn geen sporen aangetroffen. In het grasland binnen het deelgebied Holtum is het te open om als geschikte verblijfplaats te dienen voor marterachtigen. Het kan wel onderdeel zijn van het foerageergebied.

In deelgebied Munstergeleen is het te open en is de grond te veel bewerkt om als geschikte verblijfplaats te kunnen dienen voor beschermde zoogdieren. Wel kunnen er marters, zoals de das, wezel, hermelijn en bunzing gebruik maken van de struwelen en bosjes en de omgeving van de Geleenbeek. In de direct aangrenzende percelen van het deelgebied zijn geen sporen van das aangetroffen. Wel zijn enkele kleine hopen aangetroffen, mogelijk van muizen. Ook in deelgebied Geleen is het deelgebied zelf te open om te kunnen dienen als verblijfplaats. Wel is het mogelijk geschikt als tijdelijk foerageergebied net als de weide ten oosten van het deelgebied en de omgeving rondom de Geleenbeek. De omgeving is geschikt leefgebied voor marterachtigen, door het aanwezige kleinschalige landschap met dekking, de Geleenbeek en afwisselende landschapsstructuren (bosjes, ruigte, weilanden). Er zijn ook hier echter geen sporen van das aangetroffen in de directe omgeving van het deelgebied.

Eekhoorn

De omgeving van het deelgebied Holtum bevat geschikt biotoop dat als (onderdeel van) het leefgebied van de eekhoorn kan dienen. De eekhoorn komt voor in bossen, parken en tuinen in de buurt van bos. De bomen in de omgeving van het deelgebied zijn geschikt voor de eekhoorn om een nest in te bouwen. Er zijn tijdens het veldbezoek echter geen eekhoornnesten aangetroffen. In het bosje nabij deelgebied Holtum zijn wel enkele bomen met holtes aanwezig waar de eekhoorn een nest in kan maken. Mogelijk zijn deze holtes geschikt als verblijfplaats. Deze bomen zijn echter buiten de scope van de werkzaamheden gelegen.

De deelgebieden in Geleen en Munstergeleen hebben een vergelijkbaar resultaat. Ook zijn deze gebieden zelf ongeschikt als verblijfplaats en essentieel leefgebied voor de eekhoorn. De omgeving van deze deelgebieden is ruiger en er staan bomen waar de eekhoorn gebruik van kan maken voor de bouw van een nest en kunnen dienen als foerageergebied. In Munstergeleen is in de directe

omgeving meer struweel aanwezig, met hazelaar, meidoorn, rode kornoelje (ten noorden) en hazelaar, beuk en gewone esdoorn (ten oosten). Nabij deelgebied Geleen staan de bomen wat verder van het deelgebied, en het is bosrijker aan de oostkant van de Geleenbeek.

Bever

De bever kan voorkomen in de Geleenbeek, nabij deelgebied in Geleen en Munstergeleen. Hier is stromend water aanwezig, met oeverbossen waar de bever gebruik van kan maken om een burcht of dam te bouwen. De deelgebieden zelf zullen geen essentieel onderdeel zijn van het leefgebied van de bever. Er zijn nabij de deelgebieden ook geen sporen van de bever aangetroffen. Mogelijk kan het deelgebied dienen als tijdelijk foerageergebied, maar zal niet essentieel zijn aangezien er meer akkers en weilanden in de omgeving aanwezig zijn.

In deelgebied Holtum is een sloot aanwezig op de grens van het gebied ten oosten en noorden ervan. Deze is ongeschikt als leefgebied van de bever.

De sloot is zeer ondiep en heeft geen steile oever om oeverholten in te graven. Er zijn ook geen sporen van de bever aangetroffen, zoals knaagsporen en graafsporen.

Van ree en algemenere muizensoorten zijn sporen aangetroffen of zijn gezien in het plangebied. Echter geldt in Limburg bij ruimtelijke projecten voor deze soorten een vrijstelling voor het overtreden van Artikel 3.10, eerste lid, a en b, het aantasten van voortplantings- en rustplaatsen. Dit geldt ook voor haas, konijn, egel en vos. Wel is voor deze soorten de zorgplicht van toepassing.

Effectanalyse

Uit de habitatsgeschiktheidsbeoordeling blijkt dat de deelgebieden ongeschikt zijn als verblijfplaats voor marterachtigen (das, steenmarter, wezel, hermelijn en bunzing), eekhoorn en bever. De directe omgeving is geschikter voor deze soorten, maar zal niet worden aangetast door de voorgenomen plannen. Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van deze beschermde zoogdieren is niet nodig.

Mogelijk maken marterachtigen, eekhoorn en bever wel gebruik van de omgeving als leefgebied, omdat de deelgebieden mogelijk onderdeel zijn van het foerageergebied. Er blijft in de directe omgeving echter voldoende foerageergebied beschikbaar in de vorm van bos, akkerland, weiland en tuinen van omliggende woningen. Aangezien er voldoende vergelijkbare terreinen aanwezig zijn in de directe omgeving, zal er geen essentieel foerageergebied verloren gaan.

Mogelijke effecten op (het leefgebied van) egels, reeën, konijnen, hazen, mollen, muizen, spitsmuizen of vossen kunnen op voorhand niet worden uitgesloten. Deze soorten zijn in Limburg echter vrijgesteld van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Hiervoor hoeft dus geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel moeten er mitigerende maatregelen genomen worden. Er kan invulling gegeven worden aan de zorgplicht door rekening te houden met de kwetsbare perioden van deze soorten en eventuele verblijfplaatsen zorgvuldig te verwijderen, zodat de dieren de kans hebben om te vluchten. Geadviseerd wordt dit uit te werken in een ecologisch werkprotocol.

3.3.5 Amfibieën en reptielen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF toont waarnemingen van levendbarende hagedis, Alpenwatersalamander, rugstreeppad, en groene kikker (onbekend) in de omgeving van het plangebied (de drie deelgebieden). Ook de algemene soorten zoals de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn waargenomen in de omgeving volgens NDFF. Er worden op basis van hun verspreiding en aanwezig biotoop geen andere soorten verwacht in het plangebied.

De Alpenwatersalamander leeft in bosgebieden en keert in het voorjaar naar geschikt oppervlaktewater om zich voort te planten. De deelgebieden zijn ongeschikt als leefgebied van deze soort. De gebieden bestaan uit open grasland of akkerland. De omgeving van deze deelgebieden is

wel geschikt voor de Alpenwatersalamander door de aanwezigheid van bossen. De Geleenbeek is nabij de deelgebieden niet geschikt als voortplantingswater door de stroming. De sloot grenzend aan deelgebied Holtum kan wel dienen als voortplantingswater voor de Alpenwatersalamander. Andere geschikte poelen lijken bij de deelgebieden niet aanwezig in de omgeving (400 meter vanaf de deelgebieden).

De rugstreeppad is volgens NDFF waargenomen bij poelen ten noorden van deelgebied Munstergeleen. De deelgebieden van Munstergeleen en Geleen zijn ongeschikt als leefgebied, hier zijn geen ondiepe oppervlaktewateren in de buurt aanwezig waar de rugstreeppad zich kan voortplanten. Ook worden deze gronden bewerkt en is vestiging niet mogelijk. In Holtum is de sloot met oppervlaktewater minder geschikt voor de rugstreeppad omdat deze zeer begroeid is en met name in de schaduw is gelegen. Ook de omgeving is ongeschikt voor de rugstreeppad door de vele begroeiing, waardoor geen geschikte vergraafbare grond aanwezig is om in te overwinteren.

De levendbarende hagedis komt voor in met name heide en hoogveen en in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen.

De deelgebieden zijn ongeschikt als leefgebied voor de levendbarende hagedis. De akkers in Munstergeleen en Geleen bevatten niet het juiste habitat. Ook het deelgebied in Holtum is ongeschikt door het vele Engels raaigras (agraris) en de akkerlanden in de omgeving.

De twee beschermde (niet vrijgestelde) groene kikkers zijn de heikikker en poelkikker. Deze soorten komen voor in hoog- en laagvenen, moerassen, heidegebieden en overstromingsgebieden (uiterwaarden) en hebben een voorkeur voor relatief voedselarm, schoon water. In de deelgebieden en directe omgeving is geen geschikt oppervlaktewater aanwezig. Ook de sloot in deelgebied Holtum is ongeschikt door de beperkte hoeveelheid water en de niet schone en redelijk voedselrijke water.

De kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad zijn in provincie Limburg vrijgesteld van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. De bastaardkikker, wordt niet beschermd onder artikel 3.5 of 3.10 van de Wet natuurbescherming, en worden verder dus niet behandeld in het onderzoek.

Effectanalyse

De deelgebieden zijn ongeschikt als leefgebied voor de Alpenwatersalamander, rugstreeppad, heikikker en poelkikker. Ook voor de levendbarende hagedis zijn de drie deelgebieden ongeschikt als leefgebied. De sloot grenzend aan het deelgebied Holtum, is wel geschikt voor de Alpenwatersalamander en andere amfibieën (algemenere soorten). Indien deze sloot wordt aangetast door de voorgenomen plannen, is aanvullend onderzoek naar de Alpenwatersalamander noodzakelijk. Voor het aantasten van verblijfplaatsen en/of leefgebied van beschermde soorten is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot amfibieën nodig.

3.3.6 Vissen

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF toont geen waarnemingen van vissen in het plangebied. Er worden op basis van het aanwezige habitat geen vissen verwacht. Er is geen geschikt oppervlaktewater in de deelgebieden aanwezig voor vissen. In de sloot grenzend aan deelgebied Holtum is maar beperkte hoeveelheid water aanwezig en is tevens ongeschikt voor beschermde vissoorten. De aanwezigheid van (beschermde) vissen kan dus op voorhand worden uitgesloten.

Effectanalyse

Het plangebied bevat geen geschikt oppervlaktewater voor beschermde vissoorten. Aanvullend onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van beschermde vissen is niet nodig. Ook is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot vissen is niet nodig.

3.3.7 Ongewervelden

Actueel en potentieel voorkomende soorten

De NDFF toont waarnemingen van grote vos, kleine ijsvogelvlinder, iepenpage, teunisbloempijlstaart en vliegend hert, in de directe omgeving van het plangebied. Van beschermde libellen en kevers zijn geen waarnemingen bekend. Er worden op basis van hun verspreiding en het aanwezige habitat geen andere soorten verwacht.

De kleine ijsvogelvlinder leeft onder andere in gemengde bossen. De vlinder leeft vooral in de hogere delen van bomen, en komt in de ochtend naar beneden om te foerageren. Ook maakt hij gebruik van open plekken, bredere bospaden en bosranden, als deze in de halfschaduw liggen.

De waardplant die ze prefereren is wilde kamperfoelie. Wilde kamperfoelie is wijdverspreid en groeit in bossen, op onder andere zonnige tot beschaduwde plaatsen. De drie deelgebieden betreffen open akkerland en grasland. Enkel in de directe omgeving is geschikt leefgebied voor deze soort aanwezig, in de vorm van bos maar dezen liggen buiten de scope van de werkzaamheden.

De grote vos en iepenpage zijn soorten die vooral de iep als waardplant prefereren en voorkomen in bossen en bosranden. De grote vos kan ook gebruik maken van zoete kers, populier en sommige wilgensoorten. Binnen de deelgebieden zijn geen van deze boomsoorten aanwezig.

De teunisbloempijlstaart gebruikt wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart als waardplant. Binnen de deelgebieden zijn deze plantensoorten niet aanwezig. Wel is mogelijk dat in de directe omgeving, zoals in de berm langs het spoor in Munstergeleen en Geleen deze plantensoorten voorkomen. Er is tevens een waarneming in NDFF van de teunisbloempijlstaart die aan de andere kant van de akker in Munstergeleen is aangetroffen. Deze berm zal niet worden aangetast door de voorgenomen plannen.

Ook het vliegend hert komt voor in de regio waar de deelgebieden zijn gelegen. Deze soort heeft rottend hout nodig voor de larven om zich te kunnen voortplanten. In de deelgebieden zijn weinig tot geen bomen aanwezig. De paar bomen die binnen het deelgebied in Holtum staan, zijn niet aan het rotten.

Effectanalyse

De deelgebieden bieden geen voortplantingsfunctie voor de kleine ijsvogelvlinder, grote vos, iepenpage, teunisbloempijlstaart en vliegend hert. Er zijn geen geschikte waardplanten aanwezig of bomen met rottend hout. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk. Ook is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming met betrekking tot ongewervelden is niet nodig.

4 Provinciaal natuurbeleid

4.1 Toetsingskader

Het beleidskader van de overheid dat niet in wetgeving is vastgelegd bestaat uit:

- Provinciaal beleid:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN);
 - Provinciaal omgevingsplan Limburg (POL);
 - Nationaal Landschap Zuid-Limburg (NLZL).

Het Natuurnetwerk Nederland is op provinciaal niveau uitgewerkt tot het provinciale natuurnetwerk met kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden, beheergebieden en robuuste ecologische verbindingzones. De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. Het POL (provinciaal omgevingsplan Limburg) is provinciaal vastgelegd in de Omgevingsverordening Limburg 2014. In het provinciaal natuurbeleid (POL 2014) zijn twee groene natuurzones te onderscheiden, de goudgroene en zilvergroene natuurzones. De goudgroene natuurzone vormt het Limburgse deel van het Natuurnetwerk Nederland. Daarnaast draagt het landschap van Zuid-Limburg sinds 2005 de status van Nationaal Landschap. Het toetsingskader voor het provinciaal beleid wordt nader beschreven in Bijlage 1.

De Omgevingsverordening Limburg 2014 komt in zijn geheel te vervallen op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt. Op dat moment zal deze worden vervangen door de Omgevingsverordening Limburg 2021. Het Rijk heeft de inwerkingtreding van de Omgevingswet al een paar maal uitgesteld, maar inmiddels staat definitief vast dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt. Daarmee wordt de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingsverordening Limburg 2021 ook 1 januari 2024. Tot die tijd blijft de Omgevingsverordening Limburg 2014 gelden.

Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van de goudgroene natuurzones, zilvergroene natuurzones en de bronsgroene landschapszones in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van 'nee, tenzij, procedure'. In provincie Limburg zijn effecten vanuit externe werking niet van toepassing. Ook wordt een doorkijkje gegeven naar de nieuwe situatie als de omgevingswet en dus de Omgevingsverordening Limburg 2021 ingaat.

4.2 Inventarisatie en effectanalyse

Voor de inventarisatie van beschermde gebieden op provinciaal niveau is gebruik gemaakt van Atlas Limburg³. Uit Atlas Limburg blijkt dat de deelgebieden geen onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nederland, in Limburg de goudgroene natuurzone (Figuur 4.1, Figuur 4.2 en Figuur 4.3). Wel is deelgebied Geleen en Munstergeleen gelegen in bronsgroene landschapszone en in de nieuwe omgevingsverordening Limburg 2021 gelegen in de groenblauwe mantel.

Natuurnetwerk Nederland (NNN), goudgroene natuurzone

De deelgebieden zijn niet in NNN of goudgroene natuurzone gelegen. Ook in de nieuwe omgevingsverordening Limburg 2021 zijn deze gebieden buiten het natuurnetwerk gelegen. Hierdoor is ruimtebeslag op deze gebieden op voorhand uitgesloten.

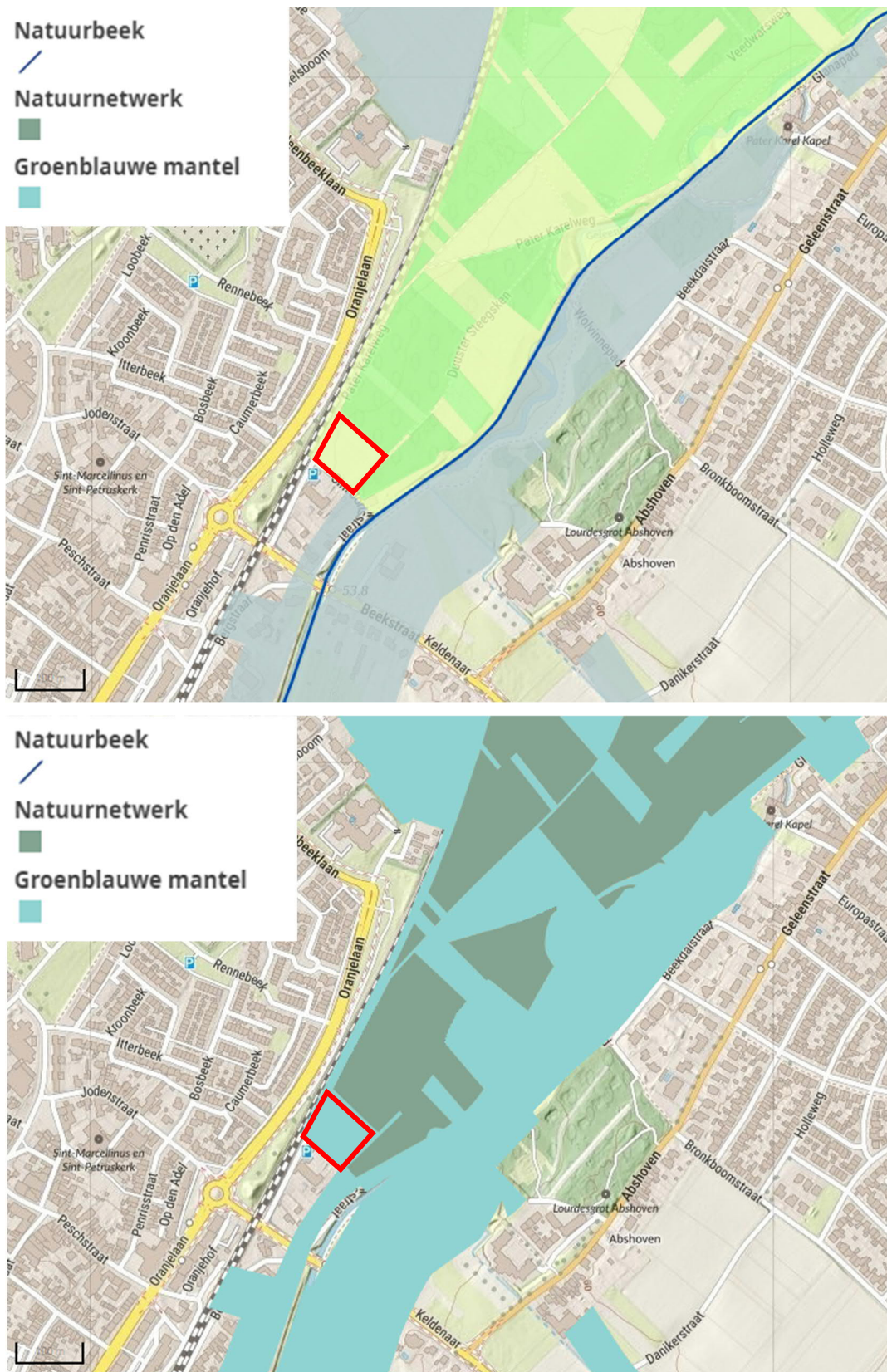
³ <https://portal.prvlimburg.nl/viewer/app/default>

Figuur 4.1 Boven: ligging van deelgebied Holtum ten opzichte van de goudgroene natuurzone en de bronsgroene landschapszone (Omgevingsverordening 2014). Beneden: ligging van deelgebied Holtum ten opzichte van de NNN en groenblauwe mantel (Omgevingsverordening 2021). Het deelgebied is rood omkaderd in beide figuren.

Figuur 4.2 Boven: ligging van deelgebied Geleen ten opzichte van de goudgroene natuurzone en de bronsgroene landschapszone (Omgevingsverordening 2014). Beneden: ligging van deelgebied Holtum ten opzichte van de NNN en groenblauwe mantel (Omgevingsverordening 2021). Het deelgebied is rood omkaderd in beide figuren.

Figuur 4.3 Boven: ligging van deelgebied Munstergeleen ten opzichte van de goudgroene natuurzone en de brongroene landschapszone (Omgevingsverordening 2014). Beneden: ligging van deelgebied Holtum ten opzichte van de NNN en groenblauwe mantel (Omgevingsverordening 2021). Het deelgebied is rood omkaderd in beide figuren.

Bronsgroene landschapszone, zilvergroene natuurzone, Groenblauwe mantel

Deelgebied Holtum is buiten de bronsgroene landschapszone of zilvergroene natuurzone gelegen. Ook binnen de nieuwe omgevingsverordening is dit deelgebied buiten de groenblauwe mantel gelegen. Hierdoor is ruimtebeslag op deze gebieden op voorhand uitgesloten.

Deelgebied Munstergeleen ligt binnen de zilvergroene natuurzone. Deelgebied Geleen is binnen de bronsgroene landschapszone gelegen. In de nieuwe omgevingsverordening worden de zilvergroene natuurzone en bronsgroene landschapszone samen de groenblauwe mantel. Zowel deelgebied Munstergeleen als Geleen zijn dan gelegen in groenblauwe mantel.

De bronsgroene landschapszone en de zilvergroene landschapszone hebben kernkwaliteiten (het groene karakter, het visueel-ruimtelijk karakter, het cultuurhistorisch erfgoed en het reliëf). Deze mogen niet zomaar worden aangetast. De twee deelgebieden vallen tevens in Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Ook voor dit gebied komen deze kenmerken aan bod. Dit is in de volgende alinea verder uitgewerkt.

Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg

De deelgebieden Geleen en Munstergeleen zijn gelegen binnen beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg, in een beekdal. De landschapstypen die voorkomen in beide deelgebieden zijn 'dalbodem' en 'helling <4 graden'.

Kernkwaliteiten van beekdalen zijn het volgende:

Natuurlijk

Dit landschapstype wordt gevormd door de doorgaande natte structuur, waardoor de beekdalen voor veel organismen functioneren als ecologische verbindingzone.

Cultuur(historie)

De delen waar weide, oude hooi- en graslanden en geriefhout (hout voor gebruik als brandstof of bouw materiaal) voorkomen zijn zeer waardevol. Op dit moment komt relatief veel grasland voor. De randen van de beekdalen op de hogere gronden zijn cultuurhistorisch en archeologische zeer waardevol. Deze randen waren de eerste bewoningsplaatsen in het gebied. In het verleden werden de gronden door gecontroleerde bevoeiing vruchtbaar gemaakt. Deze oude bevoeiingssystemen zijn cultuurhistorisch zeer waardevol. De beekdalen spelen vandaag de dag nog steeds een belangrijke rol bij de waterhuishouding van het gebied. Dit zijn dan ook de uitgelezen plekken om de verdrogingsproblematiek (deels) aan te pakken door hier water vast te houden en vertraagd af te voeren.

Visueel-ruimtelijk

Een typisch beekdal wordt gekenmerkt door een overwegend halfopen kleinschalig landschap met afwisselend hooilanden, weilanden, bosjes en kleine landschapselementen. In het beekdal bevindt zich meestal weinig tot geen bebouwing. Daar waar de karakteristieke kleinschaligheid bewaard is gebleven, is het landschap visueel-ruimtelijk nog aantrekkelijk en waardevol.

De werkzaamheden in de deelgebieden hebben betrekking op het ondergronds bufferen van water. De tijdelijke werkzaamheden zoals het vergraven van grond zullen geen permanente negatieve effecten hebben op de bronsgroene landschapszone, zilvergroene natuurzone en later de groenblauwe mantel. Ook de buffer zelf zal geen negatieve effecten opleveren op het behoud van natuur, watersysteem en landschap in de directe aangrenzende omgeving, ook niet door externe werking. Het past juist goed bij het gebruik van het huidige landschap, de beekdalen zijn uitgelezen plekken om water vast te houden.

Buitengebied

In de huidige POL 2014 is deelgebied Holtum gelegen in het buitengebied. Doorgaans wordt het Buitengebied gevormd door landschappen, waarvan de provincie niet van mening is dat deze tot provincie brede waardevolle gebieden worden gerekend. Het zijn vaak gebieden met een agrarisch karakter met ruimte voor doorontwikkeling van agrarische bedrijven. Accenten in het buitengebied zijn:

- Ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijfslocaties landbouw.
- Terugdringen milieubelasting vanuit landbouw.
- Kwaliteit en functioneren ondergrond.

In deze situatie past de aanleg van een waterbuffer in het deelgebied Holtum binnen het provinciaal beleid. In de nieuwe situatie bij het in werking treden van de omgevingswet en daarmee ook de omgevingsverordening Limburg 2021 ligt er geen bijzonder gebied meer op de locatie van deelgebied Holtum.

4.3 Conclusie

De aanleg van een waterbuffer binnen de bronsgroene landschapszone, zilvergroene natuurzone en het nationaal landschap Zuid-Limburg past binnen het provinciaal beleid. Ook in de nieuwe situatie bij het in werking treden van de omgevingswet en daarmee ook de omgevingsverordening Limburg 2021 is de aanleg van een waterbuffer binnen groenblauwe mantel mogelijk. Hierdoor is een nadere beschouwing van de effecten niet noodzakelijk.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Natura 2000

Directe effecten, zoals verdroging, vernatting, optische-, licht- en geluidsverstoring zijn, gelet op de ligging van het projectgebied ten opzichte van het meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden en de aard van de werkzaamheden, op voorhand uitgesloten. Hierdoor is er geen noodzaak tot een nadere beschouwing op deze effectindicatoren.

Mogelijk treden effecten op als gevolg van een toename in stikstofdepositie. Gezien de relatief korte afstand tussen stikstofgevoelige habitattypen in nabijgelegen Natura 2000-gebieden en het projectgebied is er mogelijk sprake van een toename in stikstofdepositie met effecten in de vorm van verzuring en vermessing als gevolg. Daar negatieve gevolgen niet op voorhand zijn uitgesloten dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd om de eventuele toename in stikstofdepositie inzichtelijk te maken.

5.2 Soortenbescherming

In het plangebied zijn mogelijk beschermde soorten aanwezig. Er moet dan ook aanvullend onderzoek uitgevoerd worden om aan- of afwezigheid te bepalen en de noodzaak voor vervolgpcedures. Dit is nodig om de uitvoerbaarheid van het plan inzichtelijk te maken.

Het gaat om de volgende beschermde soorten:

- Boomvalk, torenvalk en ransuil: aanvullend onderzoek naar gebruik van het aangetroffen nest in deelgebied Holtum indien niet buiten broedseizoen (half maart tot en met juli) kan worden gewerkt.
- Alpenwatersalamander: aanvullend onderzoek naar aanwezigheid binnen de onderzoeksperiode van april t/m september, indien de op de grens aanwezige sloot in deelgebied Holtum wordt aangetast door de voorgenomen plannen.
- Planten: inventarisatie aanwezigheid grote leeuwenklauw in bloeiperiode (mei t/m augustus), indien het zandpad en berm bij het spoor in deelgebied Geleen door de voorgenomen plannen worden aangetast.

Tevens dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van (algemene) vogels. Er mogen geen nesten aangetast worden of broedende vogels worden verstoord tijdens de werkzaamheden. Daarnaast geldt voor alle soorten planten en dieren de zorgplicht. Dit houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

5.3 Provinciaal natuurbeleid

De aanleg van een waterbuffer binnen de bronsgroene landschapszone, zilvergroeene natuurzone en het nationaal landschap Zuid-Limburg past binnen het provinciaal beleid. Ook in de nieuwe situatie bij het in werking treden van de omgevingswet en daarmee ook de omgevingsverordening Limburg 2021 is de aanleg van een waterbuffer binnen groenblauwe mantel mogelijk. Hierdoor is een nadere beschouwing van de effecten niet noodzakelijk.

6 Biodiversiteit

Voor de geplande aanleg van ondergrondse waterbuffers zijn er kansen voor diverse soorten flora en fauna. Hieronder worden enkele kansen benoemd die een positieve bijdrage kunnen leveren voor natuur binnen en rondom het plangebied. Niet alle kansen zijn altijd mogelijk. Mogelijk zijn er tegenstrijdige ambities. Een goede balans is echter belangrijk.

- In het kader van biodiversiteit kunnen kruidenmengsels met inheemse planten worden ingezaaid.
- Overige faunavoorzieningen kunnen worden geplaatst zoals een insectenhotel en nestkasten voor vogels en vleermuizen in bomen in de directe omgeving.
- Ook egelhuisjes kunnen worden geplaatst.
- Indien bomen gesnoeid worden kunnen takkenrillen of takkenhopen gemaakt worden.

Takkenrillen, houtstapels en andere hopen snoeiafval kunnen dienen als verblijfplaats en/of voortplantingsplaats van zoogdieren en reptielen. Zo verdwijnt niet al het hout uit het gebied en kan je op een simpele en goedkope manier bijdragen aan (het verplaatsen van) leefgebied voor verschillende diersoorten.

Referenties

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), periode 2018-2023. Ingezien van

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>

Omgevingsverordening Limburg 2014 Ingezien van

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR601817/#d72678854e1827>

Websites

EIS Nederland	www.eis-nederland.nl
Atlas Limburg	https://portal.prvlimburg.nl/viewer/app/default
Natura-2000	www.natura2000.nl
RAVON	www.ravon.nl
Vlinderstichting	www.vlinderstichting.nl
Vogelbescherming	www.vogelbescherming.nl
Zoogdiervereniging	www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Toetsingskaders wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

Bescherming van Natura 2000-gebieden vindt plaats op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb). Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitats en/of soorten. Dit kunnen behoudsdoelstellingen zijn voor habitats en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden of uitbreidings- respectievelijk verbeterdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden.

Om dit toetsbaar te maken, kent de Wnb een goedkeuringsvereiste voor plannen die significante gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, eerste lid, Wnb) en een vergunningsplicht voor projecten en andere handelingen die (significant) negatieve gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, tweede lid, Wnb).

De goedkeuring of de vergunning met betrekking tot stikstofemissies in de aanleg- en gebruiksfase wordt alleen verleend wanneer voldoende zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende Natura 2000-gebied niet in het geding zijn. Wanneer significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden op grond van een passende beoordeling niet kunnen worden uitgesloten, kan alleen goedkeuring aan het plan of een vergunning voor het project worden verleend indien de ADC-toets met succes doorlopen kan worden (artikel 2.8, vierde lid, Wnb). Dat betekent dat het project nodig is omwille van een dwingende reden van groot openbaar belang, er geen alternatief mag zijn met minder grote effecten op Natura 2000 en de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Wanneer na een eerste verkennende effectbeoordeling effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten kunnen de volgende vervolgstappen aan de orde zijn:

- Voortoets geeft een aanwijzing over de mogelijke negatieve effecten van een plan of project op Natura 2000-gebieden. Uit de voortoets volgt ook welke vervolgstappen nodig zijn. Soms blijkt uit de voortoets dat er zeker geen significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden zijn. Dan is er geen vergunningsplicht en de initiatiefnemer hoeft verder niets te doen. Als er wel mogelijke significant negatieve effecten zijn volgt een passende beoordeling.
- Passende beoordeling: beoordeling of significante gevolgen van het plan of project zijn uit te sluiten rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. In een passende beoordeling mag rekening gehouden worden met mitigerende maatregelen. Als significante gevolgen niet zijn uit te sluiten volgt een ADC-toets.
- ADC-toets: aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is Dwingende redenen van groot openbaar belang en in Compensatie is voorzien.

Wet natuurbescherming: soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming (Wnb) is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Hierbij worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd met verschillende verbodsbepalingen:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.)

- Lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- Lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- Lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.)

- Lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- Lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- Lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - *onderdeel a)* in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
 - *onderdeel b)* de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - *onderdeel c)* vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn*- en *Habitatrichtlijn*soorten geldt dat voortplantings- en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden, en dat exemplaren niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond. In gebruik zijnde nesten van vogels zijn te allen tijde gedurende het broedseizoen beschermd.

Van een aantal vogelsoorten geniet de vaste rust- en verblijfplaats een aanvullende jaarronde bescherming. Er is een indicatieve landelijke lijst opgesteld⁴, maar provincies hebben de mogelijkheid deze aan te passen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn in Limburg ingedeeld in 4 categorieën, waarbij de nesten van soorten van categorie 1 t/m 3 in principe altijd jaarrond beschermd zijn, en nesten van soorten van categorie 4 enkel wanneer er een zwaarwegend ecologisch belang is om het nest wel jaarrond te beschermen. De categorieën zijn toegelicht in Tekstbox 1.

Ook voor soorten van categorieën 1 t/m 3 kunnen zich uitzonderingssituaties voordoen waarbij een nest geen jaarronde beschermd behoeft. Dit wordt beoordeeld door een ecooloog. Soorten van categorie 1 t/m 3 zijn de volgende: boerenwaluw, boomvalk, bosuil, gierwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, huiswaluw, kerkuil, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, rode wouw, roek, slechtvalk, steenuil, torenvalk, wespandief en zwarte wouw. Van een aantal andere soorten zijn de nesten enkel beschermd indien er onvoldoende alternatieven zijn.

⁴ RVO, 2021. Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten
<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2021/04/Lijst-jaarrond-beschermde-vogelnesten.pdf>

Tekstbox 1 Vogels met jaarrond beschermde nesten.

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Op soorten van de volgende categorie gelden de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming niet het gehele seizoen:

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Indien dit het geval is, is een omgevingscheck benodigd.

Onderzoeken naar het voorkomen van soorten uit de *Vogelrichtlijn*- en/of *Habitatrichtlijn* hebben een geldigheidsduur van drie jaar. Na deze termijn dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

Voor *Andere soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van deze soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *Andere soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid heeft om soorten binnen deze categorie onder voorwaarden vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de wet, mits de voorgenomen activiteit als zodanig in de gedragscode is beschreven. Er is dan geen ontheffing nodig.

Onderzoeken naar het voorkomen van *Andere soorten* hebben een geldigheidsduur van vijf jaar. Na deze termijn dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

Tabel 6.1 Vrijgestelde soorten in provincie Limburg

Zoogdieren	Amfibieën	Reptielen
Aardmuis	Gewone pad	Hazelworm* V3
Bosmuis	Bruine kikker	Levendbarende hagedis* V4
Bunzing	Bastaardkikker	
Dwergmuis	Meerkikker	
Dwergspitsmuis	Kleine watersalamander	
Egel		
Gewone bosspitsmuis		
Haas		
Hermelijn		
Huisspitsmuis		
Konijn		
Molmuis		
Ondergrondse woelmuis		
Ree		
Rosse woelmuis		
Tweekleurige bosspitsmuis		
Veldmuis		
Vos		
Wezel		
Woelrat		
Eekhoorn* V1		
Steenmarter* V2		

*V1 de vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november

*V2 de vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

*V3 de vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

*V4 de vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld of voor voorgenomen activiteiten die strijdig zijn met de bepalingen in de wet geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

Naast bovengenoemde verbodsartikelen bevat de Wnb een algemeen geldende zorgplicht. Deze zorgplicht is te allen tijde van toepassing en geldt ook voor niet-beschermde flora en fauna:

Zorgplicht (artikel 1.11)

- Lid 1) Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- Lid 2) De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - *onderdeel a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,*
 - *onderdeel b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of*
 - *onderdeel c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.*
- Lid 3) Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Provinciaal natuurbeleid

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in 1990 door het Rijk geïntroduceerd als Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden in Nederland. Naast tal van natuurgebieden omvat het NNN ook vrijwel alle Natura 2000-gebieden. Behoudens de rijkswateren, waar het Rijk bevoegd gezag is (onder andere Waddenzee, Noordzee, IJsselmeer), zijn de provincies bevoegd gezag inzake het NNN. Het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Provinciale structuurvisies en Provinciale verordeningen. De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het 'nee, tenzij'-principe. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren.

Een 'nee, tenzij-toets' behoeft alleen te worden doorlopen indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van de plangebieden.

Goudgroene natuurzone, zilvergroene natuurzone en bronsgroene landschapszone

Het NNN is het landelijke netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het NNN bestaat uit afzonderlijke natuurgebieden en uit zones die deze natuurgebieden met elkaar verbinden. Provincie Limburg heeft het beleid rondom het Natuurnetwerk Nederland juridisch verankerd in de Omgevingsverordening⁵ en spreekt van het Goudgroene natuurzone.

In het provinciaal natuurbeleid (POL 2014) zijn twee groene natuurzones te onderscheiden, de goudgroene en zilvergroene natuurzones. De goudgroene natuurzone vormt het Limburgse deel van het Natuurnetwerk Nederland. Binnen de goudgroene zone streeft de provincie naar behoud en beheer van de reeds aanwezige natuur en de ontwikkeling van nieuwe natuur. Binnen de zilvergroene natuurzone staat het benutten van kansen voor natuur en landschap centraal. De zilvergroene natuurzone maakt echter geen onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland, maar ondersteunt wel de functionaliteit en effectiviteit van de goudgroene natuurzone. De bronsgroene landschapszone omvat landschappelijk waardevolle beekdalen en bufferzones rond bestaande natuurgebieden. Deze zone bestaat hoofdzakelijk uit landbouwgronden, maar kan ook monumenten, kleinere landschapselementen en waterlopen en dergelijke omvatten. De bronsgroene landschapszone maakt ook geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland.

De afweging voor ingrepen in de goudgroene natuurzone gaat volgens het 'nee, tenzij-principe'. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een goudgroene natuurzone, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dienen te worden gecompenseerd. In provincie Limburg is de externe werking van de goudgroene natuurzone niet van toepassing. Een 'nee, tenzij-toets' behoeft alleen te worden doorlopen, indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van het projectgebied.

Toetsingskader

Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van de Goudgroene natuurzone, maakt geen nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten (artikel 2.6.2), tenzij:

⁵ Provincie Gelderland, 2018. Omgevingsverordening Limburg 2014 (december 2018)

- a) sprake is van een groot openbaar belang;
- b) er geen reële alternatieven zijn en
- c) uit het ruimtelijk plan blijkt dat hoe negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en voor het overige worden gecompenseerd, waarbij:
 1. de compensatie niet mag leiden tot verlies van areaal, samenhang en kwaliteit van de wezenlijke kenmerken en waarden; en
 2. de compensatie plaatsvindt:
 - op financiële wijze of
 - in natura in nog niet gerealiseerde delen van de Goudgroene natuurzone.

Nationaal landschap Zuid-Limburg

Het landschap van Zuid-Limburg is zo uniek dat het sinds 2005 de status van Nationaal Landschap draagt. Om de kwaliteit van het landschap op peil te houden is het programma Nationaal Landschap Zuid-Limburg 'Landschap in het hart van de samenleving' opgesteld. De kernkwaliteiten van het landschap zijn de waarden die zorgen voor herkenbaarheid en onderscheid van de landschapstypen. Het NLZL onderstreept het unieke karakter van het heuvellandschap; een landschap waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Het unieke karakter van dit landschap van plateau's, hellingen en dalen is, zoals aangegeven in het POL 2014, samen te vatten in de vier kernkwaliteiten: reliëf, groen karakter, cultuurhistorisch erfgoed en het contrast tussen open en besloten. Deze vier kernkwaliteiten bepalen samen het landschappelijk beeld van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.

Beleidsregels natuurcompensatie

In Beleidsregel natuurcompensatie 2018 is de verdere uitwerking van het compensatiebeleid uitgewerkt. Deze beleidsregel is van toepassing indien voorafgaand aan de activiteit is vastgesteld dat (artikel 2):

1. de wezenlijke kenmerken en waarden van de Goudgroene natuurzone worden vernietigd, verstoord en/of versnipperd en/of;
2. de kernkwaliteiten "groene karakter" van de Zilvergroene natuurzone, de Bronsgroene landschapszone en/of van het Beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg worden vernietigd, verstoord en/of versnipperd.

Een activiteit in goudgroene natuurzone dient in beginsel financieel gecompenseerd te worden. Indien dit niet mogelijk is of om andere redenen niet de voorkeur heeft, vindt compensatie in natura plaats. Dit laatste is ook van toepassing op een activiteit in Zilvergroene natuurzone, de Bronsgroene landschapszone en/of van het Beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg (artikel 3). De financiële compensatie is verder uitgewerkt in deel 2 van de beleidsregel. De compensatie in natura is verder uitgewerkt in deel 3 van de beleidsregel.

De omvang van de compensatie dient gelijk te zijn aan de oppervlakte van het door de nieuwe functie aangetaste areaal, vermeerderd met een toeslag. De toeslag is afhankelijk van de ontwikkelingstijd van het gebied.

Natuur in de Goudgroene natuurzone is ingedeeld in 4 categorieën:

1. snel vervangbaar, ontwikkelingstijd < 2 jaar;
2. gemakkelijk vervangbaar, ontwikkelingstijd < 25 jaar;
3. matig vervangbaar; ontwikkelingstijd 25-100 jaar;
4. moeilijk of niet vervangbaar; ontwikkelingstijd > 100 jaar.

In bijlage 1 bij de beleidsregel is de natuur ingedeeld per categorie.

Voor activiteiten die plaatsvinden in de Goudgroene natuurzone gelden, bovenop de vereiste één-op-één compensatie, de volgende kwaliteitstoelagen:

- a. Voor natuur in categorie 1 geldt, gezien de korte ontwikkelingstijd en de doorgaans eenvoudig te realiseren abiotische randvoorwaarden, géén kwaliteitstoelage.
- b. Voor natuur in categorie 2 geldt, gezien de langere ontwikkelingstijd en de doorgaans moeilijker te realiseren abiotische randvoorwaarden, een kwaliteitstoelage van 33%.
- c. Voor natuur in categorie 3 geldt, gezien de lange ontwikkelingstijd en de doorgaans moeilijk te realiseren abiotische randvoorwaarden, een kwaliteitstoelage van 66%.
- d. Voor natuur in categorie 4 geldt, gezien de natuurwaarden die slechts na ingrijpende inspanningen en een zeer lange ontwikkelingstijd hersteld kunnen worden en de doorgaans complexe abiotische randvoorwaarden, een kwaliteitstoelage van 66 - 100%.

Indien de activiteit plaatsvindt in het Beschermingsgebied Nationaal landschap Zuid-Limburg en dit gebied niet gelegen is in de Goudgroene natuurzone, geldt er geen kwaliteitstoelage bovenop de één-op-één compensatie. Dit is ook aan de orde bij een activiteit die plaatsvindt in de Zilvergroene natuurzone of in de Bronsgroene landschapszone.